

der Schmerz sich von den Eingeweiden gegen After und Harnwerkzeugen hinbewegt; प्रतूणी diejenigen, bei welcher er den umgekehrten Gang nimmt. Deshalb dürfte प्रतितूणी (s. u. d. W.) als die richtigere Bildung anzusehen sein. Suçr. 1, 132, 8. 2, 44, 8.

प्रतूर्त s. u. त्वर mit प्र.

प्रतूर्तक adj. das Wort प्रतूर्त enthaltend gaṇa गोपदादि zu P. 5, 2, 62.

प्रतूर्ति (von त्वर mit प्र) 1) f. eilige —, stürmische —, wallende Bewegung; Eile: अस्मि प्रतूर्तये नृभिः RV. 1, 129, 2. तमिन्द्र प्रतूर्तिष्वभि विष्ठा अस्मि स्पृधः 8, 88, 5. — 2) adj. wallend, treibend, stürmend: देवीरापो यो व ऊर्मिः प्रतूर्तिः कुकुम्भान्वाज्ञसास्तेनायं वाजं सेत् VS. 9, 6. 14, 23. इमा अयं प्रतूर्तयः (nämlich विशः) पदं नृपत्तं यदि वि RV. 8, 13, 29.

प्रतृद् (von तर्द् mit प्र) adj. aufspaltend, anspiessend; Umschreibung des N. pr. Trtsu RV. 7, 33, 14.

प्रतोदै (von 1. तुद् mit प्र) m. Stachelstock (zum Antreiben der Thiere) Trik. 2, 8, 46. H. 893. HAL. 2, 422. AV. 15, 2, 1. PAÑĀV. Br. 17, 1, 14. KĀTJ. Ça. 22, 4, 10. ÇĀṆKH. Ça. 14, 72, 3. LĀTJ. 8, 6, 7. M. 3, 44, 4, 68, 8, 99. JĀṆ. 1, 62. Aś. 8, 15. MBh. 1, 523. 5424. 2, 1952. 3, 832. 758. 4, 1962. 6, 2390. 9, 719. 13, 1875. HARIV. 9300. R. GORR. 2, 76, 17. 6. 31, 10. 86, 19 (सं). DAÇAK. 74, 1 v. u. त्रिदण्डं वज्रसूच्ययं प्रतोदै तत्र चादधत् MBh. 13. 2786. (स्तनौ) कामप्रतोदाविव मां तूदतः 4, 393. उवाच भीष्मं राधियस्तुदन्वाग्भिः प्रतोदवत् 8, 5817. स तुक्वा वाकप्रतोदेन प्रतोदेनेव कुञ्जरः R. GORR. 2, 11, 27. 24. वाक्च MBh. 1, 524. अङ्गिरसां प्रतोदः und कश्यपस्य प्रतोदः Namen von Sāman Ind. St. 3, 201, b. 224, a.

प्रतोदिन् (wie eben) s. श्रोणि.

प्रतोली f. 1) breiter Weg, Hauptstrasse AK. 2, 2, 2. H. 981. HAL. 2, 134. MBh. 4, 1304. 12, 2650. R. 2, 80, 18 (87, 22 GORR.). ० दारु KATH. 42, 124. 43, 8. Çiç. 3, 64. Inschr. in Journ. of the Am. Or. S. 7, 327. Am Ende eines adj. comp. ० क (f. ० का) MBh. 3, 641. दृढद्वारप्रतोलीका (पुरी) R. 1, 5, 10 (8 GORR.). — 2) Bez. eines Verbandes, der für Nacken und das männliche Glied gebraucht wird Suçr. 1, 68, 17. 21. — Vgl. सं.

प्रतोष (von तुष् mit प्र) m. Befriedigung, N. eines der 12 Söhne des Manu Svājambhuva Bhāg. P. 4, 1, 7.

प्रत s. u. 1. दा mit प्र.

प्रति (von 1. दा mit प्र) f. Hingabe TS. 5, 4, 3, 2. Ait. Br. 2, 40.

प्रत्न (von 1. प्र) 1) adj. f. आ P. 4, 3, 23, Vārt. 2 (von प्रग). 5, 4, 30, Vārt. 3 (प्रत्न). vormalig, bisherig, herkömmlich, altgewohnt; alt, uralt Nāg. 3, 27. Nir. 12, 32. AK. 3, 2, 26. H. 1449. HAL. 4, 26. त्वां मुतस्य पीतये प्रत्नमिन्द्र रुवामहे RV. 3, 42, 9. अग्नि 8, 23, 20. पितर 9, 73, 3. 6. पितरः 4, 2, 16. ऋषयः 80, 1. 5, 8, 1. द्रुत 1, 36, 4. होतर् 117, 1. 2, 7, 6. AV. 6, 110, 1. सध्य RV. 8, 18, 5. आकृति 1, 103, 5. मन्मन् 8, 44, 12. 63, 6. ऊतयः 13, 24. अधानः 9, 52, 2. नत्तत्र प्रत्नममिन्तु 10, 88, 13. देह प्रत्ना (केशान्) ज्ञनयाज्ञातान् AV. 6, 136, 2. Çat. Br. 2, 3, 4, 16. — TS. 4, 3, 2. KATH. 39, 7. विष्णु Bhāg. P. 5, 20, 5. Vgl. प्रतन. — 2) n. ein best. Metrum RV. Prāt. 17, 4. Ind. St. 8, 107. 111.

प्रत्नया (von प्रत्न) adv. wie ehemals, in gewohnter Weise VS. Prāt. 5, 12. P. 5, 3, 111. RV. 1, 96, 1. 132, 3. प्रुष्मा यदस्य प्रत्नयोदीरिते 2, 17, 1. 3, 2, 12. 5, 8, 5. 44, 1. एवा पाहि प्रत्नया मन्दतु त्वा 8, 17, 3. 8, 52, 4.

प्रत्नवत् (wie eben) adv. dass. RV. 1, 124, 9. 6, 16, 21. 22, 7. उच्छा दि-
IV. Theil.

वो इदितः प्रत्नवत् 68, 6. प्रत्नवत्सनाया गिरः 8, 13, 7. 9, 9, 8. 91, 5.

प्रत्नवत् (wie eben) adj. das Wort प्रत्न enthaltend Çat. Br. 2, 3, 4, 6. PAÑĀV. Br. 10, 4, 8. 11, 1, 1.

प्रत्यंशु (1. प्र० + अंशु) m. P. 6, 2, 193. adj. mit anderer Bed. Schol. ebend.

प्रत्यक् s. u. प्रत्यक्ष.

प्रत्यक्षेत्तन adj. rightly intelligent (BALL.) JOGAS. 1, 29; genauer: dessen Denken (चेतना) auf sich zurückgewandt (प्रत्यक्ष) ist.

प्रत्यक्षद्वीपिका (प्रत्यक्ष-त० + दी०) f. Titel einer gegen die Njāja-Philosophie gerichteten Schrift HALL 134.

प्रत्यक्षविवेक (प्रत्यक्ष-त० + वि०) m. Titel einer philos. Schrift Verz. d. B. H. No. 623.

प्रत्यक्ष (von प्रत्यक्ष) n. die Richtung zurück, zu sich hin: प्रत्यक्षेन लभ्याय zur Erkl. von प्रतिलभ्याय Schol. zu Bhāg. P. 8, 3, 11.

प्रत्यक्षपर्णी (प्रत्यक्ष + पर्णा) f. Achyranthes aspera (s. अयामार्ग) AK. 2, 4, 8, 7. Anthericum tuberosum Roxb. (द्रवती) RĪĀN. im ÇKD. 8.

प्रत्यक्षपुष्पी (प्रत्यक्ष + पुष्प) f. Achyranthes aspera RATNAM. 40. ÇABDAK. bei WILS. Suçr. 1, 159, 9. Nach P. 4, 1, 64, Vārt. 1, Sch. wäre प्रत्यक्षपुष्पा die einzig richtige Form.

प्रत्यक्षिरस् (प्रत्यक्ष + शि०) adj. dessen Kopf nach Westen gerichtet ist: प्रभुं संक्षययति प्रत्यक्षिरसमुदीचीनपादम् ĀPAST. bei SĀJ. zu Ait. Br. 2, 11. JĀṆ. 1, 136. MBh. 13, 5002.

प्रत्यक्षश्रेणी (प्रत्यक्ष + श्रेणि) f. Anthericum tuberosum Roxb. AK. 2, 4, 8, 6. Croton polyandrum Roxb. oder Cr. Tigilium Lin., = दन्तिका 2, 4, 8, 10. = vulg. इन्दुकानी दत्ती Salvintia cucullata RATNAM. 36.

प्रत्यक्ष (1. प्र० + अत = अति Auge) 1) adj. f. आ vor Augen liegend, augenfällig, sinnlich wahrnehmbar (Gegens. परोक्ष) AK. 3, 2, 23. 3, 4, 20, 227. Trik. 3, 2, 11. HAL. 5, 88. fg. KĀND. Up. 5, 2, 1. TAITT. Up. 1, 1.

प्रत्यक्षं यत्तदातिष्ठ परोक्षं पृष्ठतः कुरु R. 2, 108, 17. एतच्छ्रुत्वा वचस्तस्य प्रत्यक्षमिव दर्शनम् als wenn er es mit Augen sähe MBh. 13, 961. MeGH. 92. Çiç. 1, 111, 3. 112, 8. SĀH. D. 32, 5. KATH. 37, 19. प्रत्यक्षा सा श्रुतिः कृता R. 2, 108, 12. परोक्षयानिषं बुद्ध्या राम प्रत्यक्षया तथा । परा च प्रकृतिं दृष्ट्वा परिप्राप्त्याः प्रज्ञास्त्वया ॥ R. GORR. 2, 2, 29. KAN. 4, 2, 2. augenfällig so v. a. deutlich, keinem Zweifel unterworfen, ausdrücklich, wirklich Nir. 3, 5. Schol. zu KĀTJ. Ça. 83, 3. ० परोक्षणीः (nicht ० प्रतीक्षणीः, wie bei WEBER, Nax. 1, 311 gedruckt ist) durch wirkliche Beobachtungen VABH. Bbh. S. 3, 2. (भर्ता) प्रत्यक्षं देवि देवतम् eine leibhaftige Gottheit Spr. 2020. ० वृहती eine unmittelbare, nicht erst zusammengesetzte Br. ÇĀṆKH. Ça. 18, 8, 2. 6. 9. 1. 10. 1. 4. 11, 1. ० विकार LĀTJ. 9, 11, 15. ० द्विप् Çat. Br. 14, 6, 42, 2. vor Augen habend, Einsicht habend in: सर्वधर्माणाम् MBh. 3, 12624. — 2) n. Augenfälligkeit, unmittelbare Deutlichkeit; Ausdrücklichkeit; in der Philosophie Sinnesempfindung, Wahrnehmung, perceptive, Intuition; vollst. प्रत्यक्षज्ञान. KĀTJ. Ça. 1, 8, 13. Nir. 13, 12. TARKAS. 20.

प्रत्यक्षज्ञानकरणां प्रत्यक्षम् । इन्द्रियार्थसन्निकर्षजन्यं ज्ञानं प्रत्यक्षम् 25. 26. KAN. 2, 1, 15. 9, 1, 11. 12. Suçr. 1, 3, 7. यत्संबद्धं सत्ताकारोद्देशे विज्ञानं तत्प्रत्यक्षम् KAP. 1, 90. 148. JOGAS. 1, 7. ÇĀṆKH. bei WIND. SANCARA 106. BHĀSHĀP. 81. 61. 131. PRAB. 20, 17. प्रत्यक्षं चानुमानं च शास्त्रं च विविधागमम् M. 12, 105. प्रत्यक्षावगम Bhāg. 9, 2. SĀH. D. 2, 1. श्रुतिप्रत्यक्षहेतवः (ब्राह्मणाः) M. 12, 109. प्रत्यक्षं लोकायात्रायाः प्रत्यक्षम् so v. a. Sorge nm